

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра геології та гідрології

01-05-216М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт з дисципліни
«Оцінка впливу на довкілля об'єктів надрокористування»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Прикладна геологія та
захист довкілля в надрокористуванні»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
денної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою ННІВГП
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни **«Оцінка впливу на довкілля об'єктів надрокористування»** для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Прикладна геологія та захист довкілля в надрокористуванні» спеціальності 103 «Науки про Землю» денної форми навчання [Електронне видання] / Будз О. П., Косяк Д. С. – Рівне : НУВГП, 2023. – 17 с.

Укладачі: Будз О. П., к.т.н., доцент кафедри геології та гідрології; Косяк Д. С., к.геогр.н., доцент кафедри геології та гідрології.

Рецензент: Холоденко В. С., к.геогр.н, доцент кафедри геології та гідрології.

Відповідальний за випуск: Мельничук В. Г., д.геол.н., професор, в.о. завідувача кафедри геології та гідрології.

Керівник ОПП «Прикладна геологія та захист довкілля в надрокористуванні» Косяк Д. С.

© О. П. Будз,
Д. С. Косяк, 2023
© НУВГП, 2023

Вступ

Дана інструкція охоплює практичні заняття з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля при землекористуванні».

Даний курс призначений для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 103 "Науки про Землю" денної форми навчання. Цей курс є одним з обов'язкових курсів навчальної програми, складається з чотирьох кредитів (10 лекцій та 10 практичних занять) та завершується іспитом. Як підписант Угоди про асоціацію з ЄС, Україна має низку зобов'язань щодо імплементації європейських механізмів захисту довкілля. У сфері природокористування та інтеграції екологічної політики в інші галузеві політики велика увага приділяється впровадженню в Україні європейської моделі оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Прийнято основні нормативно-правові документи у цій сфері: Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" (18 грудня 2017 року) та Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" (12 жовтня 2018 року).

Метою викладання навчальної дисципліни "Оцінка впливу на довкілля об'єктів землекористування" є навчання студентів методам, інструментам та процесам, необхідним для оцінки впливу на довкілля в результаті видобування та використання корисних копалин, розуміння взаємозв'язку між земельними ресурсами та навколишнім середовищем, вміння оцінювати ризики, прогнозувати наслідки та запобігати шкоді довкіллю, а також ознайомлення з нормативно-правовою базою, спрямованою на забезпечення екологічної безпеки, та усвідомлення необхідності дотримання норм і стандартів для забезпечення екологічної безпеки.

Практична робота 1.

Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля

Хід виконання:

1. Ознайомитися з сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.
2. Проаналізувати:
 - Директиву № 2011/92 ЄС «Про оцінку впливу окремих державних та приватних проєктів на довкілля»;
 - Директиву № 2003/4 ЄС «Про доступ громадськості до екологічної інформації».
3. Визначити зобов'язання України у сфері оцінки впливу на довкілля згідно з Угодою про асоціацію з ЄС.
4. Оцінити переваги, які отримала Україна внаслідок впровадження європейської моделі ОВД.

Практична робота 2-3

Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою екологічної експертизи.
 - Закон України «Про Екологічну Експертизу». Постанова ВР № 46/95-ВР від 09.02.95 р. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Ознайомитися з процедурою ОВНС.
 - ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Режим доступу:
 - <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>.
3. Ознайомитися з процедурою ОВД
 - Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
4. На основі аналізу нормативно-правової документації знайти та окреслити спільні й відмінні риси екологічної експертизи, ОВНС, ОВД. Заповнити таблицю (табл. 1).

Порівняльна таблиця ЕЕ, ОВНС,

ОВД*Таблиця 1*

№ з/п		ЕЕ	ОВНС	ОВД
1	Документ, що регулює діяльність			
2	Дата прийняття			
3	Визначення терміну			
4	Сфера застосування			
5	Терміни проведення			
6	Етап на якому проводиться процедура			
7	Об'єкти, що підлягають оцінці			
8	Екологічні умови реалізації планованої діяльності			
9	Відповідальність за порушення процедури			
10	Нормативні документи ЄС, на які посилається			
11	Наявність Єдиного реєстру			
12	Обов'язковість процедури (обов'язкова / рекомендаційна)			
13	Наявність після проектного моніторингу			
14	Залучення до процедури громадськості			
15	Кінцевий документ			
16	Місце процедури під час проектування процедури під час			

	проектування			
17	Дозвільний характер кінцевих документів			
18	Орган, що проводить			

Практична робота 4.

Підготовка та подання повідомлення про ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою підготовки та подання повідомлення про ОВД:

- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059 VIII
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>);

- Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

2. Ознайомитися з Єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля (<http://eia.menr.gov.ua/uk/cases>). Розглянути повідомлення про ОВД в Сумській області. Знайти повідомлення про плановану діяльність, яка належить до 1-ї категорії.

3. Підготовка повідомлень про плановану діяльність другої категорії відповідно до вимог чинного законодавства (Європейська інтеграція у сфері оцінки впливу на довкілля. Нормативно-правова база у сфері оцінки впливу на довкілля - Київ, 2018. (Додаток 2 до Порядку надання висновків з оцінки впливу на довкілля та документів з фінансування оцінки впливу на довкілля).

Практична робота 5.

Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою проведення скоупінгу: Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059 VIII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>).
2. Опрацювати "Методичні рекомендації з підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля для видів діяльності у галузі видобування корисних копалин. затверджені наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України від 28 грудня 2021 р., № 884".
3. Проаналізувати переваги процедур визначення обсягу робіт.
4. Визначити ситуації, коли процедури визначення обсягу є обов'язковими.
5. Навести схему потоку інформації та документів між суб'єктами оцінки впливу на довкілля в процедурі визначення обсягу діяльності..

Практична робота 6.

Громадське обговорення в процедурі ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою проведення громадських слухань: Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989 (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-p>).
2. Проаналізувати процедуру підготовки звіту про громадське обговорення.
3. Ознайомитися з актуальною заявою в Єдиному реєстрі з ОВД та визначити, які зауваження та пропозиції ви могли б подати. Заповнити таблицю 6 щодо врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Врахування зауважень і пропозицій громадськості, одержаних упродовж терміну громадського обговорення

Таблиця 2

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб) або найменування (для юридичних осіб) особи, яка подає зауваження і пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції*	Інформація про розгляд**

* Письмові зауваження та пропозиції, подані протягом періоду громадського обговорення планованої діяльності; усні зауваження та пропозиції, подані під час громадських слухань.

** Повністю враховані (де і як вони враховані у висновках з оцінки впливу на довкілля), частково враховані (як вони враховані та обґрунтування неврахованих частин) або відхилені (обґрунтування причин відхилення).

Практична робота 7-8.

Системи екологічної оцінки

Хід виконання:

1. Ознайомитися із:

- Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>;
- Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnuk_Net.pdf.

2. Проаналізувати, чим SEO відрізняється від ОВД. Заповнити порівняльну таблицю 3.

Порівняння процедур SEO і ОВД

Таблиця 3

№ п/п	Стратегічна	SEO	ОВД
1	Документ, яким регулюється процедура		
2	Дата прийняття документа		
3	Об'єкт		
	Суб'єкт		
5	Процедури проведення		
6	Врахування результатів		
7	Наявність Єдиного реєстру		
8	Обов'язковість		
9	Інші відмінності		

Практична робота 9.

СЕО документів державного планування. Пропозиції і зауваження громадськості на етапі скоупінгу

Хід виконання:

1. Ознайомитись з:

- Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
- Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnuk_Net.pdf.

2. Ознайомитися з актуальною заявкою про визначення обсягу дослідження СЕО ДДП та визначити, які зауваження та пропозиції до обсягу стратегічної екологічної оцінки ви могли б подати. Заяви про визначення обсягу дослідження СЕО можна знайти на сайтах замовників.

Приклади можна знайти в дайджестах СЕО, які здійснює громадська природозахисна організація «Екологія. Право.

Людина» (<http://epl.org.ua/announces/oglyad-protsedur-seo-za-lystopad-2020-roku-1-sha-polovyna-misyatsya/>).

Практична робота 10.

Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з SEO ДДП

Хід виконання:

1. Ознайомитись з:

- Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.

- Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу:

https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_p_osibnuk_Net.pdf.

2. Знайти актуальне повідомлення про громадське обговорення звіту із SEO та безпосередньо звіт із SEO. Занотувати, які пропозиції до звіту із SEO доцільно було б подати. Повідомлення можна знайти на сайтах замовників, а також на сайті Міндовкілля:

<https://mepr.gov.ua/content/strategichna-ekologichna-ocinka-seo.html>.

Рекомендована література

1. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>. доступу:
2. Алексеева Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / за заг. ред. О. Кравченко. Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. 60 с. URL: <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Komentar-do-zakony-OVD-netversia.pdf>.
3. Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля : Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017BF#Text>.
4. Про затвердження критеріїв визначення планової діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010.
5. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 989.
6. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
7. Оцінка впливу на довкілля: міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі

- оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи [Електронний ресурс] / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. Київ, 2018. 141 с. (електронне видання).
8. Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Electronic resource]. URL: https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_Directive_informal.pdf.https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_Directive_informal.pdf.
 9. Алексеева Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості: посібник / за заг. ред. О. Кравченко. Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2017. 36 с.
 10. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля. URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.<https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.
 11. Алексеева Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / за заг. ред. О. Кравченко. Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2019. 24 с.
 12. Протокол про Стратегічну екологічну оцінку. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text.
 13. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.
 14. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. URL: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.

15. Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA>.
16. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування. URL: <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.